

1. ÜNİTE

YER KABUĞU VE DÜNYA'MIZIN HAREKETLERİ

Kavramlar:

Kayaç

Fosil

Gece-gündüz

Gün-yıl

Dünya'nın dönme ve dolanma hareketinin sonuçları.

Yer Kabuğunun Yapısı

Kayaç : Yer kabuğundaki büyük ve sert tabakalara kayaç adı verilir.

kayaç → kaya → taş → çakıl → kum

Kayaçlar minerallerden oluşmuştur. Kayaçları oluşturan mineraller farklı renk ve biçimde olduğu için taşların renkleri farklılık gösterir. Taşların yapısı, biçimi, sert ya da yumuşak olması içerisindeki minerallerin yapısına bağlıdır.

Maden: Ekonomik değeri olan kayaç ve minerallere "**maden**" denir. Altın, gümüş, bakır, demir, linyit kömürü, bor, civa, taş kömürü ülkemizde çıkarılan madenlerdendir.

Hammadde: Bir ürünün elde edilmesinde kullanılan maddeye denir.

*Madenler; uçak, tren, otomobil, uydu yapımı gibi birçok endüstriyel alanda, kimya alanında, tıp alanında ve daha birçok alanda kullanılmaktadır.

Madenlerin kazılarak maden cevheri çıkarıldığı yere "**maden ocağı**" denir.

Ülkemizde Çıkarılan Madenler:

Altın

Mücevher yapımında, süslemede, diş hekimliğinde, madalya yapımında, astronotların kasklarında, gözlük çerçevelerinde kullanılır.

İzmir – Bergama, Artvin, Erzincan-İliç, Ankara, Uşak ve Manisa'da çıkarılır.

Demir

Otomobil yapımında, inşaatlarda, mobilya iskeletlerinde, masa sandalye ayaklarında, Tren raylarının yapımında vb birçok alanda kullanılır.

Sivas- Divriği, Malatya, Kayseri, Ankara, Artvin ve Antakya'da çıkarılır.

Bor

Cam, seramik, deterjan yapımında, ilaç yapımında, roket yakıtlarında, otomobillerin hava yastıklarında kullanılır.

Dünya'daki bor rezervinin %80'i ülkemizdedir.

Balıkesir – Bigadiç, Kütahya – Emet, Eskişehir- Kırka

Mermer

İnşaatlarda, heykel yapımında, ve süs eşyaları yapımında kullanılır.

Afyon, Denizli ve Kütahya

Bakır

Elektrik – elektronikte, inşaatlarda, ulaşımında, kuyumculukta, kablo ve turistik eşya yapımında kullanılır.

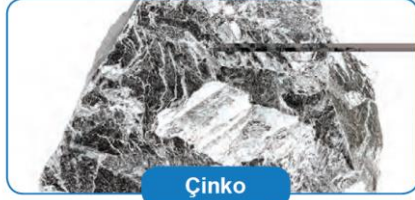
Artvin – Murgul, Kastamonu – Küre, Diyarbakır- Ergani

Kömür

Elektrik üretiminde, ısınmada ve bazı fabrikalarda kullanılır.

Zonguldak, Manisa, Kütahya

Çinko

Krom

Nikel

Kurşun

Gümüş: Fotoğrafçılık, elektronik, madenî para üretimi, süs eşyası, takı üretimi, dişçilik

Jeoloji: Yer kabuğunun bileşimini, yapısını ve maden yataklarını inceleyen bilim dalıdır.

Jeolog : Yer kabuğunun yapısını inceleyen bilim insanıdır.

Ülkemizde madencilik faaliyetleri **Maden Teknik Arama Genel Müdürlüğü** tarafından yürütülmektedir.

Fosiller

Fosil, çok eski zamanlarda yaşamış, toprak altında gömülü kalmış ve orada taşlaşmış bitki ve hayvan kalıntısıdır. Daha önce yaşamış olan canlılara ait iz veya belirtilere de fosil denir.

kaplumbağa

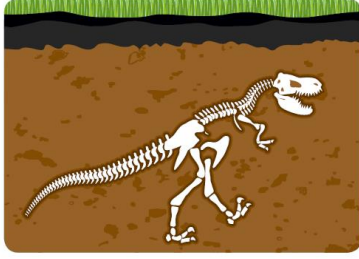

balık

timsah

Fosillerin Oluřumu

Canlılar ölür.
Canlıların organik kısımları bakteriler tarafından çürütölür.

Canlıların üzeri rüzgâr ve doğal olaylar yoluyla toprak ve kayalar tarafından örtölür. Basınç oluşturularak hava ile teması önlenir.

Kemikler uzun süren basınç etkisiyle taşlaşır. Zamanla kayalar ve toprak aşınarak fosiller gün yüzüne çıkar.

- *Nesli tükenmiş canlılar hakkında bilgi edinmemizi sağlar.
- *Bir yerin coğrafi özellikleri ve iklimi hakkında bilgi verir.
- *Yeryüzünün bitki örtüsü hakkında bilgi verir
- *Yer kabuğundaki değişimler hakkında bilgi verir.

Fosilleri inceleyen bilim dalına "paleontoloji" denir.

Fosilleri inceleyen bilim insanına "paleontolog" denir.